

Numerul 8. Oradea-mare 22 febr. (6 mart.) 1898. Anul XXXIV.
 Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Cum a câștigat Toderuca raiul?

(Poveste din popor din Sătmar de sub Codru.)

Foarte de mult, când încă umblă Isus pe pământ, s'a întâmplat, că umblând Densul cu învățăceii
 să cunoască credința oamenilor, au inserat în un sat. Și fiind că în resărit, adeca pre unde umblă Domnul, — pe cum sunt de calde zilele, așa sunt de reci nopțile, a fost deci silit Isus și învățăceii
 să-și caute sălaș la oarecare casă; de oarăce nu au putut să petreacă noaptea afară sub cerul deschis. Satul înse în care inoptaseră avea numai o uliță; adecă satul stătea numai din doue rânduri de căși. Isus așa dară cum a ajuns în sat, a și trimis pe Săn-Petru la casa cea dintâiu să ceară sălaș, dar gazda cășii fiind foarte reu la inimă nu le-a dat sălaș, ci i-a îndrumat la vecinul seu, iar acesta i-a mănăat la celalalt vecin, acesta apoi i-a trimis la al treilea vecin, și așa mai departe până când odată numai că se aflară Isus cu învățăceii sei în celalalt capăt de sat.

Bieții apostoli nu șcieau ce să se facă de necăjiți, căci erau foarte oboșiți de drumul cel lung, ce-l făcuse ziua întreagă prin nădușala cea mare; apoi eră la cina cea mare vremea, și ei nu-ș căpētă sălaș să doarmă și să se odihnească puțințel.

PRINȚUL FERDINAND AL ROMÂNIEI.

Eră încă o căsuță, unde încă nu au încercat să ceară sălaș, dar nici nu prea cutezau să ceară, căci aușiseră mai înainte că acolo șede un tâlhăroiul mare, cu numele Toderuca. Apostolii se îngroziau să meargă la Toderuca să ceară de la el sălaș pe noapte, s'a dus deci ănsuș Isus. Inse a aflat ușa încuiată, a bătut deci la fereastă. La baterea fereștei îndată s'a trezit Toderuca din somn și un glas nu prea preținos a întrebat, că: „Cine bate la fereastă așa târziu, și cum de cutează să-i conturbe somnul?!” Isus cu cel mai blând graiu i-a respuns: „Sunteți niște drumari și ne rugăm să ne dai sălaș”. „Da câți sunteți?” întreabă Toderuca. „Eu sunt și 12 soți ai mei” — i respunde Isus. Atunci cugetând Toderuca că eu oare ce bandă de tâlhari are treabă și temându-se că de nu le va da sălaș,

vor aprinde casa pe el, le-a răspuns: „Apoi dragii mei, precum vedeți, casa mea e mică și strîmtă să primească 13 oameni pe noapte în sălaș, dar pentru aceea veniți în lăuntru“. Și coborîndu-se din pat, a mers și a descuiat ușa. Întrînd în lăuntru Isus cu cei 12 apostoli — toți înalți și tari ca niște stejari — a dat binețe cum se cade, dîcînd unul după altul: „Bună seara să ve deee Dumneșeu!“ „Sănetate bună să deee Dumneșeu!“ le răspunde Toderuca tremurînd, căci cînd a vîdut atîta chip de om bîgându-i-se în casă, tot curajul i s'a coborît în pulpe. Toderuca apoi, fiind că nu și-a putut aședă în pat oaspeții aceștia mulți, s'a dus și a adus o legătură bună de paie și le-au așternut în fața căsei, ca să se poată odihni pe ele oamenii ești obosiți.

Dar abia s'a aședat pe așternutul de paie Isus cu apostolii sei, Sîn-Petru, carele eră culcat chiar lîngă Isus, i șopti lui Isus dîcînd: „Doamne flămînd sînt, și merindea din straiță toată ne-a trecut!“ Cu-vintele aceste inșe le audî și Toderuca din pat, și îndată își coti muerea dîcîndu-i: „Tu Părăscă audî ce dîce unul dintre oamenii eștia, că sînt flămîndi și n'au merinde în straiță; — ia scoală și le fă ceva de cină!“ „Da omule bun! din ce să fac de cină la atîția oameni, că numai un blid de fărină de grâu am“, — dîse Părăsca. „D'apoi că scoală și le fă barem o pătură de rîstîușe, sau o pîne în spuză“, — răspunde Toderuca — să-și omoară foamea oamenii ești de omenie“. — „Dragul meu! inședar le-aș face o pătură de rîstîușe, sau o pîne, că abia cîte o bucătură s'ar ajunge cîte la unul“, — răspunde iarăș Părăsca.

Nu peste multă vreme iară a grăit Sîn-Petru cătră Isus: „Doamne flămînd sînt!“ Atunci Isus a poruncit Paraschii, că să se scoale și să facă ceva de mîncare, căci i va plăti prețul cum se cade. La ce Părăsca se și coborî din pat și începî la frămîntarea unei pîne, iar Toderuca pînă atunci a făcut foc bun pe vatră, de oare-ce nu s'a meritat să încâldească cuptoriul pentru o pîne. Cînd apoi vatra a fost înfocată bine, așă încît da schintei, cînd a tras jarul în laturi cu vîtrariul, Părăsca a pus pînea în locul focului să se coacă.

Sîn-Petru și ceialalți învîțăcei abia așteptau să se coacă pînea. Odată numai grăeșce Isus cătră Părăsca: „Femeie bună! scoate acuma pînea, căci va fi coaptă!“ „Da cum să fie coaptă așă iute, că mai a-dintie o pusei în locul focului!“ răspunde Părăsca. „Scoate-o numai, că șciu eu că e coaptă!“ dîse Isus. — Părăsca scoate deci pînea, și aievea o află coaptă. Atunci Isus a poruncit ca să se taie, adecă să se rumpă pînea în atâtea bucăți, cîți sînt ei cu toții cu căseni cu tot, adecă în 15 bucăți, — dar pînea așă eră de mică, încît abia a putut-o rumpe Părăsca în 15 bucăți și cîte o bucată nu eră numai de o îmbucătură. Dar ce să veți? Cum a rupt Părăsca pînea în bucăți, îndată începîră bucățile a creșce și precum mușcau cîte una din pîne, cu atîta creșcea mai tare bucata, și nu numai că s'au săturat cu toții, ci pe lîngă aceea de la tot ănsul a mai remas pîne destulă. După ce darăși s'au hrănit bine, s'au aședat iarăș pe așternut și au tras un somn bun pînă în resăritul soarelui, cînd apoi i-a deșteptat din somn Isus Domnul, ca să meargă mai departe.

(Finea va urmă.)

MICHAEL VIDA.

Minciuni.

Ea dîce:

„Nu e clipă
„În care tristul gînd
„Pe-a dorului aripă
„Să nu mi-l simt sburînd.
„Și ceasuri n'am senine,
„Și par că nu trîdesc,
„Cînd nu sînt lîngă tine
„S'aud șoptînd: iubesc! . . .“

Iar el, cu foc rîspunde:

„Vecia de-am trăi, —
„Și-aici, și-n rai, și-ori unde, —
„Tot nu ne-am despărțit.
„Atît îmi ești de dragă
„Și-atît me stăpînești,
„Că fericirea 'ntreagă
„Tu, numai tu îmi ești, —
„Tu, fulg alb de ninsoare,
„Tu, crin, de-abia 'nflorit,
„Tu raxă de la soare,
„Tu, Paradis dorit! . . .“

II

Din dulcile lor șoapte
Rostite-n acea noapte
De dor nețîrmurit,
Nu s'a-mplînit nici una:
Amorul a murit,
Ei doi s'au despărțit,
Și-a triumfat Minciuna! . . .

HARALAMB G. LECCA.

Primăvara amorului.

Ea nu mai cîntă în luna lui maiu. Gînditoare și plină de grigi își rădema capul de fereastra odăii sale virginale, care eră străbălută de razele strălucitoare ale soarelui, respirînd parfumul cel îmbătător al zambilelor și al florilor, pe care un vîntuleț l-aducea pînă la dînsa.

Spiritul și sufletul erau legănate de concertul serbătoreșc al naturei, pe cînd în acelaș timp în inima-i aușia musica divină și îmbătătoare de adorare și de amor.

Iubiă. Eră iubită . . .

Și visînd astfel, ea zăria departe în vedenia fantasmagorică a amorului seu de două-șeci de ani, doi călători umblînd mîna în mîna pe drumul vieții cel vecinic așternut cu flori și scăldat de lumina nevino-vată a bucuriei și a fericirii, pe care il variau cîntecile amoroase ale paserilor . . .

MARIOARA G. MURNU.

Espedițiunea ungară la Vidin 1235.

In Colect. Hurmuzaki I pag. 133 se reproduce diploma regelui Bela IV din an. 1235, cu care el conferă lui Dionisiu al lui Dionisiu domeniul Tulpulhan, pentru serviciile fidele ce i le-a făcut încă din tinerețe, întovorășindu-l în mai multe expedițiuni, între cari se înșiră și lupta avută cu Bulgarii la asediarea Vidinului. — Textul diplomei, încât se referă la acest episod, e următorul: „Bela dei gratia etc. — notum facimus etc. Quod cum dilectus et fidelis Dionysius filius Dionysii, magister agazonum nostrorum, a primevis pueritie nostre ac sue temporibus nobis adherens etc.

„Ipsae siquidem inter prospera et adversa, quibus vita presens involvitur, nobis laudabiliter assistens sepe, ac sepius dubiis fortune casibus res et personam exponere, non expavit, dum in *obsidione Castrum Budung* essemus Constituti, egredientibus a Castro militibus ex adverte, iam dictus Dionysius primus inter alios conflictum iniens cum eisdem, ipsos in Castrum redire compulsi absque ulla nostrorum lesione.

„In super dum adhuc in eadem expeditione persisteremus, eundem cum quibusdam Baronibus nostris contra exercitum Alexandri fratris ipsius imperatoris Bulgarorum, qui per multas acies et latentes insidias nostros homines ad depopulandam et spoliandam terram dispersas, frequenter invadere consueverat, — qui etiam Bogomerium, filium Zubuslay, comitem et ductorem siculorum captivavrat, duximus transmittendum“.

Din această diplomă pe scurt se vede, că regele Bela IV (1235—1270) întreprinzând o expedițiune în contra Bulgarilor, a obsediat Castrul Vidin, unde comandatele călăreților regeșei Dionisie al lui Dionisie nu numai că a respins erupțiunea militară din Castelul advers, ci a fost comandat și în contra lui Alexandru, fratelui împăratului bulgar, carele persecută pe oamenii regelui comandați să prădeze și să depoporeze țara, și prinsese și pe conducătorul Secuilor, Bogomir al lui Szoboszlai.

Acum punem întrebarea:

1, În ce an s'a întemplat expedițiunea aceasta la Vidin — și de ce?

2, Cine a fost p'atunca împărat al Bulgarilor, și ce a fost frate-scu Alexandru? — și

3, Ce popoare au existat între Carpați și Dunăre, pe timpul acela? și cine le-a stăpânit?

La prima întrebare înainte de toate trebuie să avem în vedere, că diploma e dată tocmai în primul an al regatului lui Bela IV, după moartea tată-scu Andrea II, la an. 1235, — dară Bela domnise deja peste Ardeal ca duce încă de la an. 1227, — apoi că Bela în diploma din 1235 enarcează episoade anterioare, între cari și expedițiunea de la Vidin.

Eu am căutat, dar încă n'am găsit menționată aceasta expedițiune nici în Cronicele române și nici în cele bulgare, — iară dintre unguri numai Pesty Frigyes în Szörénybánság I p. 12 amintește de diploma din 1235 cu observarea scurtă, că scopul acestei expedițiuni n'a putut fi altul, decât asigurarea marginilor țării, — o părere destul de vagă.

Adevărat e, că atât Andrea II, cât și fiu-scu Bela IV, a făcut mult pentru asigurarea — respective întinderea frontierelor de la Carpați spre Dunăre, precum a fost — între altele — la an. 1211 conferirea țării Bârsei, Cinului teutonici — la 1224 privilegiul

sașilor; — la 1233 dăruirea Loistei pe apa Lotrului lui Corlad; — la 1247 conferirea Severinului și a Cumaniei Cinului Ioaniților ș. a. Adevărat e și aceea, că Papa de la Roma tot într'una sta de regele Bela la an. 1228, 1233 etc. să converteze pe Românii schismatici dintre Cumani, și la an. 1234 a luat și jurământ de la Bela că va estermină pe schismatici. — Dară ca să atace chiar și pe Bulgari, și anume pe ginere-scu respective cumnatu-scu Asan, nici Andrea II nici fiu-scu Bela IV n'au fost provocați de Papa până la an. 1238, când Grigore IX afurise pe Asan, și țara lui o a dat aceluia, carele o va ocupa mai curând. Peste toate aceste socoteli înse traseră o dungă de o-camdată Tatarii de la 1241.

Combinând înse diploma Papii Grigorie IX din an. 1228, în care laudă pe Bela că a fost în Cumania și a convertit acolo o mulțime de Cumani, cu părerea lui Bodeus (Atlas rubr. Walachei) că pe la an. 1230 Ungurii au restaurat castrul Severinului, — apoi cu împregiurarea, că Bela de la an. 1233 purtă titlul de rege al Cumaniei: — nu vom greși mult dacă punem expedițiunea lui Bela la Vidin — amintită în diploma din an. 1235 — pe anul 1233.

La întrebarea a doua se știe că pe timpul diplomei cestionate, a lui Bela IV din an. 1235, în Bulgaria a domnit împăratul Bulgarilor și Vlachelor Ioan Asan (1218—1242). Iară frate-scu Alexandru a fost locoșitorul (Sevastocrator) la Vidin. Ei au fost fiii lui Asan I (1286—1296) refugiați peste Dunăre la Vlachi și la Ruși, cu a căror ajutor Asan II și-a recăștigat tronul față de vëru-scu Borila la 1218.

Venind la întrebarea a treia, trebuie să constatăm mai înainte de toate, că din diplomele ungare din secl. XIII rezultă, precum că Carpații în partea lor cea mai mare erau locuiți de Români, cari se estindeau până către Dunăre. Așa diplomele din an. 1211 și 1222 seutese pe teutonii din țara Bârsei de la vamă când trec prin țara Blachilor; — cu diploma din 1223 se dă monastirei de Kertz un teritor din țara Blachilor (exemptam de Blaccis); — în privilegiul Andrean din 1224 se asignează Sașilor pădurile Blacilor (Blacorum) spre folosință comună cu Blacii, — prin urmare Sașii când au venit în Ardeal cu un seclu mai înainte, au găsit pe Români aici stăpâni de păduri; — în actul de împăciuire între Gallus și Thrulh peste moșia Voila din „terra Blachorum de Fugras“ se dice că acest ținut cândva a aparținut de țara bulgărească; — cu diploma din an. 1247 se confere Ioaniților țara Severinului și Cumania locuită de Olați (Olahi); — Papa de la Roma la an. 1234 se jeluește că în episcopia Cumanilor se află mulți Walathi (Valachi) schismatici, — iară episcopul de acolo Teodoric scrie Secuilor și Olahilor (Olaho-que) că incap cu toții în episcopia cumană, — și Tătarul Budjek trecând de la Sașii ardeleni peste Carpați, a dat de țara olagilor negri (Cara-Oulag); — în fine e constatat, că Asanișii au întemeiat imperiul Bulgaro-Vlach cu ajutorul Vlachelor și Cumanilor din stânga Dunării, — și că Cumanii după căderea lor la Kalka (1224) — risipindu-se ca făina orbului, au lăsat Românilor numai numele geografic.

Să vedem acum cine au domnit peste Românii din stânga Dunării în secl. XIII și în special pe timpul expedițiunii lui Bela IV la Vidin, amintită în diploma din an. 1235?

Cei ce nu admit descălecarea lui Negru-Vodă de la Făgăraș spre Câmpulung la an. 1215, nu admit nici existența succesorilor sei până la Alexandru Vodă din

seclul XIV, — și așa voievozii chronicarilor români, Radu—Mihai—Dan—Mailat—Ioan— etc. din secl. XIII rămân în mila mitologiei române. — Deci nu ne rămân alte nume de domnitori români din secl. XIII, decât un Bazaram-ban al lui Rasehid (1241), un Linoi și Seneslau din diploma Ioanitorilor. și a lui Litén și lui Barbat, cari pentru neascultare au fost pedepsiți reu din partea lui Ladislau IV la an. 1272.

Dar cine anume dintre voievozi a domnit în Valachia din Nord pe la an. 1230—1233, ca să impedece pe secuii lui Bogomir Zubuslai să nu treacă d'alungul țării până la Vidin? Nu ne spune nimeni.

Trebue deci să căutăm și izvoarele din dreapta Dunării. — De aci șcim ceea ce am amintit și mai sus, — că imperiul Bulgaro-român al Asanilor, începând de la an 1286 s'a restabilit cu ajutorul Cumano-Vlachilor din stânga Dunării, — formând un dualism de Bulgari mai cu seamă în dreapta, — și de Vlachi cu preferință în stânga Dunării. Naturalmente împărății Bulgaro-Vlachi — până au fost în putere — au căutat a stăpâni ambele ripe ale Dunării. De aceea Asan I pe la an. 1292 se întitulează — între altele — și ca autocrat al Moldovei și Valachiei, iară de locoțiitori pe aceste țări — puneau pe cei mai de aproape ai lor. Așa — cred eu — că Alexandru sevas-tocratorul de la Vidin pe timpul asediului lui Bela, ca frate al împăratului Asan II, a fost destinat să guverneze din Vidin și țările din stânga Dunării. — Probabil, că acești asaniți eșmiși să guverneze peste țările din Nordul Dunării au luat numele de Basarabi, ceea ce ar însemna domni-stăpânitori, cari înse au avut multe lupte cu Ungurii, ce țineau mult la aceste țări.

Dau în publicitate aceste vederi ale mele, ca să provoc pe cei mai competenți, să deslege mai bine diploma de 1235.

I. CAV. DE PUȘCARIU.

Toamna amorului.

Ea nu mai cântă în luna lui octombre. Eră întinsă, palidă și rece lângă fereastra odăii sale, care resfrângea într'un mod melancolic jalea cerului... Se legănă deja de vântul rece, care șueră groaznic printre ramurile desfrunzite ale arborilor... și în acelaș timp aușia inima șoptindu-i cu un sughiț sfășitor vaietul părăsirii și al morții.

Iubiă. Dar eră uitată...

Și visând astfel, sleită pe scaunul ei de moarte înaintea ferestrei întunecoase a odăii sale virginale, sub licărirea cerului jeliitor, zăria în vedenia fantasmagorică a amorului seu sdrobit, un sărăcăcios mormânt vecinic singur și pustiu, o peatră rece, un nume... și țărina grea și goală, pe care frunzele veștejite picau mereu, și vrăbiile tremurând de frig, sburau speriate.

MARIOARA G. MURNU.

Tândală se infurie contra unui amic al seu, care l'a insultat, dicându-i că e prost.

— Tu ești prost, mă, dar nu ți-o spun ca să nu te întristezi.

Sfaturi bune.

*Pentru ce te mai plângi iară
De-ale lumii pricetenti:
Ești bogat din cale-afară,
Ești bogat fără să știi.*

*Dici că soartea nu ți-e mamă,
Dici că lumea nu ți-e sor;
Oare nu ești tu de rină,
Fost-ai tu copilul lor?*

*Toamă cum la nuntă 'n Cana
S'a făcut din apă vin,
Poate-i scris să-ți afli mana
În paharul cu venin.*

*Nu te mai uită la locul
Unde-ai plâns așa cu foc;
N'a trecut pe-aici norocul,
Căci ce trece nu-i noroc.*

*Dar noroc e ce-ți rămâne
Și ce tot cu tine-a fost:
Mănile cari îți dau pâine
Și iubire și-adăpost.*

*Dacă nu poți da pomană
Pentru ei — un vis de om,
Atunci — n'ai fost decât vană
Și iubirca ta — fantom.*

*Rupe firul cel de ață,
Poesii să nu mai faci;
Strânge-ți cântecele 'n braț
Lângă vatra ta — și taci.*

VERITAS.

Strigoii la Români.

— Studiu comparativ. —

(Fine.)

Acuma dacă am vrea să șcim de unde au remas la noi suvenirile acestea germane, de care e plină mitologia poporului nostru, cea ce probează foarte vedurat cât de învăscute în ființa noastră sunt, ar trebui să le atribuim o foarte adâncă vechime. Nu vom contestă că s'au putut importă și prin națiunea slavă emigrată între noi mai târziu, dar totuș sunt credinți elementare pe care le găsești la toți Români ori pe unde ar fi imprășciați ei, și asta ne duce cu gândul că printrile acestea, când s'au aședat Romanii au trebuit să le găsească, iar parte au trebuit să vie cu Goții și popoarele ce au emigrat. Esistă credinți germane la noi pe care germanii nu le mai au și nici nu șciu de ele; remase de pe la Agatirzi, Neuri, Siguni — cea ce ne îndreptățește a crede și cazul de față după datele antice ce avem. Eruditul nostru, dl Hașdău în „Istoria critică a Românilor“ pag. 201—202, ne arată pe Nauri locuind dincoace de Nistru prin Moldova, Bucovina și Galiția de ași; aicea i-a găsit stabiliți expediția persiană în Sciția în anii 500 înainte de Hristos. Dl Hașdău arată cum un popor își câștigă numirea și repu-

PRECUPETI DE PĒR ÎN FRANȚA-DE-SUD.

tațiunea din influența teritorială și a naturii în care trăește, astfel dăse, Neurii, în acărora țară predominantă lupii, au câștigat reputația de a se numi: Loupgarous sau Wehr-Wölfen; Erodot dăce: „Atât Sciții cât și Grecii, susțin că fiecare Neur se prefăce odată pe an, în curs de câteva zile, în lup, redobândindu-și apoi forma umană“. Dacă cursau pe atunci prin părțile acestea astfel de povești, de ce nu s'ar fi perpetuat ele până astăzi și nu le-am avé de la origină? Vedem că în adevăr credința aceasta despre vircolacii lupi, descriși cu locuința prin părțile acestea, pe aicea se ține și astăzi; și n'ar fi posibil că germanii în Eda lor au căpătat-o tocmai după ce s'au strămutat parte din neamul lor, al Neurilor, să dăcem — la nord? Precum dăsei: e uimitor învécută mitologia noastră cu mitologia germană: în povești pe care le credem a le noastre, în balade, în credinți, în colinde chiar, pe care le auđi în Ardeal, în Muntenia, găsești țanduri de acestea remase dintr'un copac întreg ce ca Igrasil odată a umbrit cu credința sa dădească păgână o întreagă lume.

Povestea despre bărbatul strigoi ce veniá noaptea la femeie, e mai în fiecare sat al Bucovinei povestită ca și cum s'ar fi întemplat mai an; de asemenea și în Moldova. Femeia al cărei bărbat vine, de regulă spune la o prietină, această o învață să se gătească de nuntă când va veni el, și de o va întrebá unde se duce, să spue că merge la cutare frate, căci se însoară ș-o ia pe soră-sa — că atunci strigoiul are s'o întrebe: se poate să ieie frate pe soră? Dar ea să-i răspundă: Da tu mort se poate să vii la mine vie? și să fugă. El se repede s'o prindă, dar cocoșul cântă și el cade peste pirlaz. A doua dă preotul îl îngroapă și-i bat un par de stejar în inimă și mai mult nu se arată. În Roșă inse, lângă Cernăuți, am auđit povestea aceasta într' formă și mai interesantă.* Pe numita femeie au învécătat-o să se gătească cu flori pe după ureche, să ție în mână un smoc de flori și să stee pe scaun în mijlocul casei. El cum o deschis ușa ș-o vécătu-o, o dăis: Nu ț-am spus eu să nu te gătești? și mai mult n'o mai venit. Aice vedem mai clar o personificație a naturii, a anotimpului. Strigoiul, simbol al nopții și al iernei, căci strigoiul umblă de la sf. Andrei și cât ține toitul iernei, cea de pe urmă și a lor o au spre sf. Ghiorghii, dăce unii — cum vede florile, primăvara, căsătoria naturii cu soarele ce acuma a învins iarna și fiind dăia mare, razele sale pot operá asupra pământului ca să crească flori, până ceea ce strigoiul nu o doresc, ei schimbăși în lupi vor să mănânce luna și soarele pentru ca noi lumea lui Dăeu să nu mai trăim; el cum vede florile, nu mai are nici o putere și fuge. E deci poesia mitică a naturii, exprimată în mica povestire aceasta, ruptă din ciclul cel mare al strigoilor. Mai departe, lupii și noi șcim că umblă del a sf. Andrei până la Bobotează. De cum începe de la sf. Dumitru se chiamă luna filipilor pe care femeile noastre îi țin 3 zile când se începe postul Crăciunului, nu toce, ca să nu tragă pe ață ca lupul la casă etc., ci numai ung gura cuptorului și borteles prin păreți, ca să-i astupe lupului gura; încolo toate serbătorile ce cad în intervalul acesta când e noaptea mare, cum e sf. Nicolae, sf. Andrei, Ovidenia, tot ce țin pentru lup și lunile acestea, se chiamă lunile și serbătorile lupului și numai când tenebrele dispar și dăia începe a se mări, atunci și frica de dănsii care vor să ne mănânce lumina, dis-

pare și cu lumina soarelui crescândă, Dl Hristos ne nașce, cu bucurie oamenii îl serbează și încep a se prepará pentru anul viitor; iar în dăia de Bobotează când e dăia destul de mare și Dl Hristos se botează; când strigă poetul chiraleisa și oamenii impușcă, atunci toți lupii fug la visuniile lor în pădure; alții care-s departe, unde-i apucá vremea, acolo încremeneșce; tot atunci fug și strigoiul, dăce alții. Tot așá și necurații, inimiile lui Dăeu și a oamenilor, în momentul acela cad toți în fundul mării; iar preotul cu aghiasma merge la toată casa de stropeșce ca să nu remăe nici unul. (Credința veche păgână, ce-și are de reprezentat lupul, remasă și la creștini.) Lupul simbol de moarte și de iarnă al nordului, a fost și de Romani temut și adorat; de și în aparență avénd altă însemnare, cultul seu inse erá foarte vechiu, că nici ei singuri nu-l pricepeau. Serbătorile lupului, lupercaleiele, cădeau în 15 februarie, la începutul primăverii, aveau înse și la începutul iernei în decembre o serbătoare. Calendarul poporului nostru ce merge și după manifestățiunile naturii nordice, vedem că le-a contopit; de aice greul de a scoate ce e latin în strigoiul acesti de toamnă ai nostri, în care provenința nordică prevalează, de și numirea e latină: „striga“ strigele acestea inse erau niște păseri cu un asemănător caracter; dar discuția aceasta să o lăsăm pe altă dată.

Dacă ne reînturnăm la mitul lui Helghi și al Sigrunei, vedem după cum ne analizá culegătorul Edel că: Helghi nu erá decât un zeu al soarelui ca și toți alții, iar Sigrun reprezentá mitologic pe femeia lui: pământul. Ca și Sigfrid, Balder, fu omorit de zeii morții și al iernei. În timpul acesta stă el în pământ și Sigrun ce doarne alături cu dănsul e însuși pământul iarna ce șede mort, înghețat. Reinvierea lui în Walhal și părășia la împărăție alături cu Wodan, e însași puterea cerească a soarelui; iar ea, care moare și reinvie alături cu dănsul, e primăvara pământul și soarele care din nou a inviat. (În povestea noastră primăvara e personificată prin floare: trandafirul de primăvară, iar copilul cu părul de aur ce fata floare nașce, nu sânt altă decât grănele, rodul pământului și spicele, părul lui.)

Cât despre corbii lui Eminescu, îi găsim stând pe umerii lui Wodan, se cheamă: Hughin și Munin: gând și amintire — spunându-i tot ce au vécătu prin lume. Cu aceasta încheiu cercetarea asupra poesiei „Strigoi“ de Eminescu.

Cred că am arătat destul de limpede credința acestor strigoi la noi, din mitologia nordului și nu din cea sudică cum credem că ar trebui s'o avem. Popoarele acestea nordice avénd a se luptá cu iarna cea aspră, de aice și inspirația naturală despre spiritele acestea, ceea ce la popoarele sudice, nefiind iarna așá de grea, subiectul strigoilor aici înțeleși, n'a avut resonul de a se desvolla, ba chiar a deviat — noi care sântem la centru, avem fericirea de a conținé în mitologia noastră toate mitologiile; greul e să alegem din sacul cu mac: care e semința nordului și care cea de sud; să prindem bine firul și să șcim a-l depăná.

ELENA VORONCA

* De la Maria Semenciuc.

Du-te lună . . .

*Du-te lună la isvorul
Care tremură 'n livadă;
Mi-a ramas acolo dorul
Și din visuri o grămadă.*

*Du-te tu și te vrăjeșce
Și cu dorul meu te-ngână
Unde dragostea 'ncolțeșce
Mai aprinsă, mai păgână.*

*Ah . . . acolo la isvorul
Care tremură 'n livadă,
Unde crinii dorm atături
Sub nemeții de zăpadă.*

*Când aroama de caprine
A-'mbătat livada 'ntreagă,
Am vădit în flori ființa
Cea mai sfântă și mai dragă.*

*Și-am înmărmurit . . . atâta
Șiretenie 'ntr'o fată
Și ochi dulci așa și zîmbet
N'am mai vădit nici olată*

*Du-te lună și vrăjeșce
Urma ei și-aceea tulpină
Unde florile-i plăcute
Dorm acum fără lumină,*

*Și vrăjind, tu le desghiață
Mai frumoase să resară:
Și dă veste dragei mele
Să mai vină iar la vară ! . .*

P. CONDA.

Un muribund își dictează testamentul avocatului.

„Las soției mele 20.000 lei.

— Dar dacă se va mărită din nou? întrebă avocatul.

— Atunci las viitorului meu bărbat 40.000 lei.

— De ce?

— Pentru că bărbatul care va lua de soție pe femeia aceasta, merită o recompensă.

La tribunal.

— Nu mai ai nimic de adăogat pentru apărarea d-tale?

— Dle președinte, am mai avut 5 lei și i-am dat avocatului meu.

La lecția de anatomie.

Profesorul. — Care sunt cei de pe urmă dinți cari vin?

Eleva. — Cei falși.

Schite din Italia.

R o m a.

(Urmare.)

După ce deplin s'a recreat aici, alergă iară la casă la sat, unde în liniște scria poeziile sale despre cari însuși a zis: „Exegi monumentum aere perennius“. (Am sevrșit un monument mai trainic decât arama.) Quintus Horatius Flaccus între multe alte versuri a scris și Carmen Saeculare, care este cel mai strălucit monument al talentului său și una dintre cele mai nobile poezii lirice, ce au ajuns până la noi din antichitate.

Îmi pare că ne-am prea abătut de la calea începută. După ce făcurăm o digresiune, călătorind cu poetul Horatius pe la băile calde și reci ale Romanilor, să ne reîntoarcem iară la Roma, unde să facem o excursiune în giur, la Catacombe.

În depărtare de jumătate oră de la poarta sfântului Sebastian în alea numită Appia, unde e câmpul de luptă al Horaților și a Curiaților, dincolo de mormântul Scipionilor și în apropierea izvoarelor nintei Egeria, se află Catacombele Calixtine.

Aici ridicăți în regiunea ideilor înalte și sublime și cu gândirea în trecutul îndepărtat, când credința eră atât de puternică și atâtea minuni producea, ne-am apropiat de o casă mică, unde ne-a întâmpinat un călugăr, care ne-a dat la fiecare câte o lumină în mână, și apoi la semnul dat i-am urmat. Cățiva dintre noi au mai preferit să rămână afară. Ce contrast! La suprafață în toate părțile viață și sub pământ locul întunecat pentru mormintele a 600.000 oameni. De multe ori a făcut conducătorul nostru calea aceasta, pentru aceea mergea atât de repede, așa că abia ne puteam ține de el; ne-a și zis, că cât de bine cunoașce toate coridoarele cataombelor, cari în depărtare de miluri se estind. L-am și laudat, la ce numai decât m'a imbiat cu bornut, — am și primit zicându-i să nu alerge tare, că aici afară de mîntea și istețimea lui, n'avem altă ață de a Ariadnei. Mi-am perdut cheful de a mai conversa cu el atunci, când me aflam calcând pe oase de om și privind la capete de moarte; mi-a venit în minte cântul funebru: „M'am uitat în mormânturi și am vădit vase goale ș-am plâns“ . . . Într'aceste călugărul conducător scotea de prin cele colțuri la vase sfărncioase. Că oare erau acele vasele cutărui pontifice ori sclav, diplomat ori om de cultură sub zero — nu știu, atâta știu, că m'a cuprins o jale și un fior rece, cugetând la viață și la moarte mai profund ca nici când dată. Aerul din catacombe eră destul de curat, întunecimea infernală și fețele tuturor palide. Cele mai multe morminte erau însemnate pe lespede cu o scurtă inscripțiune: „In pace“, ori cu o ramură de măslin și cu câte o cruciuliță.

Conducătorul ne zicea, că ne aflăm în locul de înmormântare a Papilor primi. Destul de simplu loc — i-am răspuns — și el a zis: așa precum erau și oamenii pe acele vremuri. A urmat apoi mormântul sfintei Cecilia, mai încolo al sfântului Fabian și așa mai departe. Noue inse ne-a fost de ajuns și atâta, și n'am poftit să mergem mai departe, având teamă, că prea de timpuriu am ajuns în locul, de unde fără cicerone abia că mai eră reîntoarcere. Locuri de mare însemnătate sînt aceste în istoria omenimei pe care le părăsim acum. Le-am părăsit în grabă, pentru că

aveam să mergem la biserica din piața „Madona dei Monti“ unde se află înmormântat fericitul de pie memorie episcopul Inocentiu M. Clain († 1768). Am vădut aici și încoronat cu ramuri verzi de brădet mormântul marelui episcop român. Profesorul de cânt Ionaș a intonat cântări funebreale, am cântat cu toții sfârșind cu „In veci pomenirea lui“, și înainte de ce ne-am fi depărtat, am ingenuunchiat dîcînd toți o rugăciune pentru odihna sufletului lui.

Cât am petrecut în Roma, me folosiam și de timpul liber ce-l aveam afară de programă, când dacă me obosiam a umbla orientându-me din mapă, îmi conduceam câte un cicerone pe timp de o oră; așa într'o dimineață în societatea unui cicerone am mers la biserica capușinilor. Aici înainte de ce am fi intrat, m'a întrebat, că nu port frică de cap de moarte? De cap de moarte — îi dîsei — n'am teamă, se poate înse că în momentul când îmi va aduce moartea florile sale — me voi teme, și cum să nu când îmi va dîce: a fost destul, ai umblat și vagabundat atâta prin lume, acum înse ai să-mi urmezi; o, atunci de sigur că voi purta frică.

Numai atunci am știut, că pentru ce m'a întrebat de frica de moarte, când am vădut că m'a condus în capela de sub biserica capușinilor, unde giur îmi pregiur n'am vădut alta decât craniile a 4000 de călugări. Eră ceva înfiorător privind cei patru păreți a capelei suterane încăreți cu craniile de om. Policandrii, luminările până și buchețele de pe altare erau gătite din căpășini de om. Aice toate bine te fac să-ți aduci aminte de moarte și de aceea, că ce e omul! E de ajuns ca în fugă să treci prin capela aceasta, și numai decât te cuprinde un simț lugubru, care nu l-ai avut în catacombe, nu în cimiteriu — nu nicăiri în lume. Numai decât am și părăsit capela și am trecut în claustrul fundat de cardinalul Barberini, unde pretulindene am dat de ordine exemplară, curățenie și simplitate. Pe tabla comemorativă a cardinalului fondator am dat de inscripțiunea următoare: „Hic jacet pulvis, cinis et nihil“. (Aici zace praf, cenușe și nimic). I-am dîs apoi conducătorului să me conducă alt undeva. Am tot mers apoi până ce am dat de Panteon.

Șciind că acum eram aproape de otel, mi-am luat remas bun de la cicerone și singur am intrat. Unicul moment din lumea veche care a persistat în întregime până în ziua de azi este Panteonul (Rotonda), care e o zidire colosală, rotundă în formă de cupolă și are în partea superioară o apertură de 9

metri, prin care nu numai razele soarelui străbat în lăuntru, ci și plouă de varsă. În Roma mai vîrtos străinii se laudă mult cu aceea dacă le-a succes să stee în mijlocul Panteonului când varsă ploaua, ca să să se ude bine. Că ce fel de „haut gout“ poate fi acela ca să te lași a fi udat cum se cade chiar în Panteon și nu alt unde, nu-mi încapă în minte. Eu din parte-mi dîc, că e tot una, a sta în ploauă pe Corso, în via Appia, ori pe colina Pincio ori în Panteon. Într'un loc am celit: *M. Agrippa L. F. Tertium. Fecit.* Adeca l-a zidit Mare Agrippa, ginerele lui August în al treilea an al consulatului seu. Se dîce că l-a zidit în cinstea lui Joe (Jupiter), și mai târziu s'a dedicat sub numele grecesc de „pantheon“ tuturor dîeilor. L-au și conservat dîei de minune bine — cu ajutoriul columnelor gigantice. Se dă cu socoteală, că la început

s'ar fi zidit de sudător pentru scaldă lui Agrippa din apropiere, și numai după ce a observat că le-a succes zidirea foarte bine l-ar fi destinat tuturor dîeilor.

În veacul al IV, Onoriu l-a incuiat, iar mai târziu Phoca l-a donat lui Bonifatiu al IV, care apoi l-a dedicat tuturor sfinților, și unica aceasta împregiurare l-a scutit de rînare Pontificele Urban VIII (Barberini) a dărîmat turnul ce eră în mijlocul foisorului și la două margini a zidit alte două turnuri, despre cari esperții în ale arhitecturii dîc, că sînt urechile lui Bernini, fiind că el a fost arhitectul. Pe timpul când la porunca lui Bernini s'au purtat din Panteon toate ornamentele de bronz, a dîs Pasquin: „quod non fecerunt bar-

bari, fecerunt Barberini“. Aici zace osîmintele lui Raphael cu inscripțiunea: *Ille hic est Raphael, timuit quos ospite vinci, Rerum magna parens, et moriente mori*. A murit în 1520 în vârsta de 37 ani. În 1833 s'a deschis mormântul lui Raphael și i s'a aflat aici și capul, prin urmare acel cap al lui Raphael despre care se dîce, că se află în Lucia și pe care l-a descris și Schiller — a fost fals. Aici se află și statuetele mai multor bărbați iluștri, și anume: bustul lui Petro Metastasio de loc la intrare în dreapta; într'una dintre capele se află statua matematicului renumit Giocchino Pessuti. Tot aici e și mormântul eminentului arhitect Gaetano Rapini. Între bărbații mari zace și ré galantuomo Victor Emanuel. Împregiurările așa și ordonat ca familia domnitoare de Savoya să-și așede cripta din muntele Turinului aici lângă osîmintele martirilor.

Majorul Valsin-Esterhazy.

Făcând odată o plimbare în strada Eufemia, de acolo în alta, al cărei nume nu mi l-am notat și așa mai departe, ajunsese lângă o biserică pompoasă; am intrat în biserică, unde din întâmplare am dat de statua lui Moise. Despre statua aceasta cetisem și până acolo multe și mult favorabile păreri. Nu m'am interesat mai mult de nimic ce aș fi putut vedea în biserică, ci am stat și admirat acest cap d'operă al sculpturii.

Legislatorul jidovilor din vechiul Testament — Moise, așa ședând cum e aci, și se pare că vorbește poporului în ton dojenitor; e aceasta o statuă atât de perfectă, că departe stă de a putea fi măcar imitată de vre-un artist sculptor. Medicii ar putea veni aici să studieze anatomie, într'atâta sunt de fidel marcați în peatra de marmură toți nervii, toate trăsăturile și vinele trupului omenesc.

Privindu-l cu de adinsul pe Moise, îți vine să-i dai dreptate legendei care spune, că meșterul Michel Angelo după ce și-a terminat opul, ar fi exclamat: „Grăește“! și de oare-ce n'a grăit, ceea ce de la sine se înțelege — l-ar fi lovit cu ciocanul în genunche. Dar să nu ne despărțim încă de Moise, care și ca persoană biblică este de mare însemnătate, fiind că el a fost acel legislator care a auzit graiul de mânia al lui Dumnezeu, care a stat în față cu tiranul din Egipt și cu severitate deamnă de uu conducător, a condus un popor cerbicos timp de 40 ani; drept ce foarte la loc și l-a imaginat meșterul, când l-a făcut cu o mină ce poartă ochi ca aceia, din cari schintei ai aștepta să sară din ei.

Molitor voind să caracterizeze statua aceasta dice: „Ceea ce înainte de toate te pune în uimire, privind statua, este: simplitatea mijloacelor ce a folosit artistul, expresiunea validă a trăsăturilor și poziția naturală a persoanei. E o astfel de peatră de marmoră, care se cugetă, privește în viitor și se sfătuește cu sine însași, între valurile turbure ale necasurilor trecute, cearcă soarta necasurilor viitoare, — scrutează desinențele gândurilor, se împacă și îndestulește cu acele; este un astfel de spirit care încă nu e Dumnezeu, dar deja nu e nici om; care într'atâta cunoaște suferința și răbdarea, că le pricepe și ajută, dar patimele și miseriile de toate zilele totuș nu le cunoaște. Din ochii profunzi cari și se pare că privesc asupra lucrurilor încă neesistente, a trebuit să curgă șiroaie de lacrimi, și încă nobile lacrimi, lacrimile compătimirei. Moise a plâns, — plâns ranele pe cari nu le-a putut vindeca. Dacă vre-odată s'a rugat lui Dumnezeu să-i sisteze misiunea și să-l cheme la sine, — numai decât a roșit pentru slăbiciunea sa. După rugăciune s'a ridicat mai tare și mai curajos, având firmul propus, că mai mult nu se va ruga lui Dumnezeu pentru nimic altă, decât pentru oarba neștiință și ticăloasa păcătoșie“. Peste tot impresiunea ce te cuprinde când privești statua aceasta a lui Moise, îți vine să exclami cu meșterul Michel Angelo: „Grăește“! Din cartea citată am aflat, că biserică cu statua, care în lume păreche n'are, se chiamă: San Pietro in vincoli.

Într'una din zilele petrecute în Roma, am vizitat eu toții și colegiul grec de la Sf. Atanasiu, unde în sala festivă ne-a primit superioritatea colegiului și alumnii români. Cu plăcere îmi revoc și ați în memorie momentele petrecute în institutul unde a studiat

odinioară cei dintei deșteptători ai românismului: Clain, Șincai și Petru Maior, cari dascăli au adus neamul nostru la conștiința latinității sale. Ospitalitatea cu care am fost primiți, ne stă și ați în memorie ca un dulce suvenir. Ne săltă inima de bucurie ascultând cum corul colegial, acompaniat pe pian de profesorul de musică din colegiu, a cântat „Gintea Latină“. Corul îl formau dimpreună cu alumnii români și un număr frumos de străini. Tinărul Iacob Radu (ați preot și profesor în București) ne-a salutat cu o vorbire frumoasă și entusiasmata ca pe primii reprezentanți ai neamului român la Roma, asemenea și alumnul Suci. Epaminonda Lucaci, acompaniat pe flaută de un rutean, a executat pe violină o piesă musicală, o piesă superbă, dulce și drăgălașe; tot asta putem dice și despre piesa: „O rosă vestejită“ cântată de alumnul Leontin Palladi cu acompaniari de pian, în fine corul ne-a mai delectat și cu o piesă italiană.

Mai apoi inveseindu-ne inimile cu câteva pocale de vin de la Marsalla, care și de altcum erau vesele și încântați de simpatica primire, Esc. Sa dr. Victor Mihályi de Apșa, în numele peregrinilor români, într'o cuvântare frumoasă și disă cu o elocință ce te captivează și îndulcește, a adus mulțumită călduroasă superiorilor institutului pentru amicala primire de care ne-au împărțășit, totodată îndemnând tinerii alumni la împlinirea conștiințioasă a chemării lor atât pe sfântă și măreață.

Între dignitarii bisericiești prezenți eră și un episcop bulgar, care a dorit să audă o cântare bisericască în limba română; dorinței exprimate de loc a respuns dl profesor de cânt N. Ionaș, cântând așa cum numai dl Ionaș știe „Luminează-te nou e Ierusalime“. Dl E. Dăian a salutat alumnii români, legându-le de suflet, să se nisuiască a fi demni urmași ai luceaferilor românismului, Clain, Șincai șcl.

În fine corul alumnilor a cântat frumos, dulce și armonios un „Christos a înviat“ în limba grecească și un „Întru mulți ani“ în cea românească, și după aceea vizitând institutul, biserică și grădina, apoi mulțămind pentru distinsa și familiara primire, ne-am despărțat ducând cu noi o dulce și neperitoare suvenir.

(Va urmă.)

T. BULC.

Cugetări.

Educațiunea ce se primește în casa părintească prin exemple și obiceiuri, este singura care aruncă și lasă cele mai adânci rădăcini în inima omului, ea îl face bun și reu.

*

Mulțimea este un monstru cu o mulțime de capete, dar fără nici-un cap.

*

Nu spune secretele tale nici fratelui teu, căci și el poate să-ți devie odată dușman.

*

Sunt momente în cari cai își duc vizitii și popoarele guvernele.

*

Poporul răsculat are nevoie să iubească pe cineva.

*

Alusiunile sunt scrisorile anonime ale convorbirii.

SALON.

Altare.

Când am cetit volumul „Schițe și fragmente“ de Caragiale, m'am oprit la locul unde autorul vorbește despre „Sonata lunei“.

Părea că ved camera luminată de lună, pianul cel vechiu și pe copila căsnindu-se a cântă Bethoven.

Ușa se deschide apoi repede, intră un străin, se apropie de copila uimită și-o roagă să-l lase și pe el să cânte odată. Copila se ridică nedumerită, străinul se așează în loc — și Bethoven își cântă „Sonata lunei“ — cântă înainte, iar la spatele lui stă copila cu mâinile împletite pe pept — „vai de mine — Dta ești — Bethoven“ . . .

E demult de atunci . . . Eram o societate atât de veselă la Gura-riului — lângă S.

Cât eră ziua de mare, umblam de la un loc frumos la altul — de la „păriul lupului“ la „peatra Ciorei“, de la „isvorul stănei“ la „poiana țiganei“. Seara ne strungeam toată societatea în casa cea din urmă a satului, la Ciontea piuariul și croiam planuri pentru ziua de mâne. O astfel de seară a petrecut-o în mijlocul nostru și — poetul „Doinei“.

Pare că-l ved acum înaintea mea pe tinărul Coșbuc. Cu figura lui mijlocie, cu exterior nepretențios, — cu ochi vii și cu față palidă, în care numai două expresiuni am putut observă — încordata atențiune și-acea desinteresare completă.

Cum ședea în cercul celor ce-l admirau, pare că-l vedeai cum se duce departe, departe de ce-i care ciocnesc pahare.

M'am gândit de multe ori, oare nu în acel moment s'a scris:

»Departe 'n sat e-o căscioară,
Cu prispă netedă de lut
Și mama coasă — și-a ei lacrimi
Stau umedc pe-al ei — cusut«.

Cine șcie — poate întocmai atunci. Dar cei din giur nu-l lăsară să se depărteze și toți ca dintr'o gură se rugau de un vers — cât de mic — și fără a se gândi mult, le-a spus poetul la fiecare din cei de față câte o strofă-moment — potrivită la situație.

La unul că

Șede 'n colț
Și și gândește,
Bea cât — poți.

La altul:

Face pânea boboloș
Și-și rîde de noi de toți.

La un bătrân:

Stai între pari
Ca Christos între tâlhari.

La un popă:

Te-ai lăsat de Acaftist
Și te-ai făcut Tribunist.

O amică a mea folosindu-se de norocosul moment, s'a apropiat cu sfială de poet și l-a rugat să-i scrie în album. „Să meditez“ a fost respunsul.

După puțină cugetare a scris în albumul amicei mele, una dintre cele mai frumoase poesii — nu-i mai știu decât începutul:

»Negura nopții doarme pe mal,
Ca răsburarea unor blăstămuri etc.

Ne-a spus pe urmă și alte poesii de ale sale, atunci am aușit de prima dată „Doina“ — și pe când poetul cu voce tremurătoare ne spunea:

Ai tei sîntem — străinii
Te-ar perde de-ar puté,
Dar de te-ar perde Doino,
Noi — cui am remăné?

Pe când poetul, cântă, cântă înainte, — amica mea sta la spatele lui cu mâinile împletite pe pept — ea și copila din camera inundată de razele lunei — și-și gândia ca și aceasta: „Vai de mine — tu ești — Bethoven!“

MARIA CUNȚANU.

Ilustrațiunile noastre.

Prințul Ferdinand al României. România, care prin înălțarea pe tron a prințului Carol de Hohenzollern, a făcut o alegere atât de fericită, în primăvara trecută a îndurat o grea încercare, prin boala prințului moștenitor Ferdinand. Dumnezeu a ferit tinărul rege de marea nenorocire, ce putea să aducă moartea prințului moștenitor. Știința medicilor români i-a salvat vișa și după o reconvalescență de vară la Sinaia, a mers să petreacă dimpreună cu principesa Maria iarna la Nizza. De acolo vin șcirile cele mai bune. Prințul e cu deseversire restaurat și nu peste mult se va rentoarce în țară, unde are să fie întimpinat cu cel mai mare entusiasm.

Precupeți de păr în Franța-de-sud. Părul lung și stufos e decoarea frumuseții femeieșci. Un dar al naturii, pe care toate vreu să-l aibă și de care nici una nu s'ar lipsi de bună voie. Dar sila e putere mare. Vine sărăcia și împune bieteii femeii să-și vîndă po-doaba scumpă. E grozav momentul când ea se supune ca să i se taie părul. O astfel de scenă înfățișează și ilustrația noastră. Precupețul taie părul a două fete din sudul Franței, sărace și orfane. Bietele, n'au mai avut ce mânca și plâng amar . . .

Majorul Valsin-Esterhazy. De mult nu s'a petrecut în lume un proces pentru care să se fi făcut atâta reclame, ca procesul Zola de curînd terminat la curtea cu jurați din Paris. Iată pe scurt istoricul lui. Tribunalul militar francez condamnase pe căpitanul Dreyfuss, pentru trădare de patrie, la deportare. Fiind înse Dreyfuss ovreu, ovreimea a mișcat toate petritele să arate că Dreyfuss a fost nevinovat și că adevăratul criminal e majorul Valsin-Esterhazy. S'a făcut cercetări nouă și s'a probat că acesta nu poate fi inculpat. În

discuția diaristică s'a vîrit și romancierul Zola, printr'un articol inserat în diarul „Aurore“, acuzând tribunalul că a fost nedrept. Iată simpatia ovreilor pentru Zola. Iată mîhnirea lor cînd Zola a fost condamnat

LITERATURĂ și ARTE.

Sciri literare și solintifice. *Archiva*, organul Societății științifice și literare din Iași, va publica cu începerea anului IX, în fiecare fascicul câte un capitol din scrierea dlui A. D. Xenopol: „Principiile fundamentale ale istoriei“. — *Poesiile lui C. Bălăcescu* au apărut în fasciculele din urmă ale „Bibliotecii pentru toți“ din București. — *Studentii români din Berlin* au fondat o asociație literară, care a ținut 13 conferențe interesante.

Sciri teatrale și musicale. *Baritonistul D. Popovici* are să plece în curînd la Petersburg să deuteze în opera germană de acolo. — *Dna Darclée*, după un debut strălucit la București, a plecat la Constantinopol, unde are angajament. — *Corul mitropolitan din Iași* sub conducerea dlui G. Musicescu, va da în luna aceasta două concerte în Rusia, la Kiev și Odessa.

Doze volume de poetul Coșbuc. Librăria Socece din București a scos o nouă ediție, foarte elegantă, din volumul „Balade și idile“ al dlui George Coșbuc. Această nouă ediție arată totodată căldura cu care publicul cetitor românesc a întîmpinat poeziile distinsului său poet. — În același timp și librăria Sfetea din București a dat la lumină un alt volum de dl Coșbuc. Acesta cuprinde traducerea poemei „Sacotala“ prezentată în o formă cu mult gust și împodobită cu gravuri bine reușite.

Biblioteca Teatrală. La întrebările din mai multe părți, anunțăm cu bucurie că prima broșură a „Bibliotecii Teatrală“, care are să apară sub auspiciile Societății pentru fond de teatru român, s'a pus sub tipar. Causa întîrzierii de pîn' acuma a fost imbulzeala lucrului în tipografia-editoare N. Ciurecu din Brașov. Această primă broșură va cuprinde un prolog în versuri de Iosif Vulcan și o comedie de același, intitulată „Soare cu ploaie“ admisă pentru stagiunea actuală de direcția Teatrului Național din București. Va apărea la 10—15 martie.

Serată literară-musicală în Cluș. Tinăria română de la universitatea din Cluș a arătat la 26 februarie n. o serată literară-musicală foarte reușită. Corul a cântat compoziții de L. Tempea, I. Vidu și T. cav. de Flondor; dl Ioan Mesaroș, a cântat din violină, acompaniat de dsoara Polixena Mesaroș „6-me Air varié“ de Ch. Beriot; dl G. Repede a declamat poezia „Moartea lui Fulger“ de G. Coșbuc; dsoara Ecaterina Pop a executat pe pian „Rondo capricioso“ de F. Mendelssohn Bartholdy; dl Trăian Suciu a predat canțoneta „Haimana“ de V. Alexandri; dsoara Virginia Gall a cântat arii naționale; dnii A. Simonescu și V. Pop au executat pe violină o simfonie de Ch. Dancla. Apoi a urmat un dans vesel.

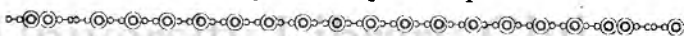
Tabloul universității din Iași. Pictorul Mirea din București a terminat tabloul comandat de ministerul cultelor României cu suma de 15.000 fr. Acest tablou, în lungime de 8 metri, reprezintă inaugurarea universității din Iași la 1860. În el se ved, în primul plan, Domnitorul Cuza pe o estradă într'o atitudine măreață,

cu o mîna pe montura sabiei, iar cu alta arătînd spre drapelul universității pe care îl poartă Mihail Cogălniceanu, pe atunci ministru ad-interum la culte. În giurul Domnitorului se află clerul în frunte cu episcopul Scriban, iar înaintea estradei este Ion Strat, rectorul universității, Gheorghe Mărzescu, delegatul profesorilor universitari, delegații studenților și grupul elevilor liceelor cu steagurile.

Producțiune teatrală în Făgăraș. Societatea română de diletanți, „Progresul“ din Făgăraș, a dat la 26 februarie n. reprezentație teatrală. S'au jucat piesele: „Cărăbușul“ vodvil în 2 acte, de C. Stamati-Giurea și „Paracliseriul“ vodvil într'un act de V. Alexandri. Au luat parte domnișoarele Irina Silaghi, Elena Ghimbășan, Iulia Toflea, și dnii C. Toma, I. Muntean, Nicolescu, Dejenar jr., T. Păcala. După teatru, dans.

Reprezentăție teatrală în Cămpeni. Joi la 24 februarie s'a dat la Cămpeni o reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „Rămășagul“, „Florin și Florica“ de Alexandri și „Un amor vechiu și altul nou“ scenă în versuri, cu doamnele Eufemia Sîrbu, domnișoarele Domnica Cbirtop, Otilia Morariu, Gizela Corcheș și dnii Silviu Corcheș, Stefan Paul, A. Bariș, Fl. Corcheș, Avram Sirbu, V. T. Motoră.

Serată literară-musicală în Blaș. Elevii internațului Vancean de băeți din Blaș au dat la 27 februarie n. o producție musicală teatrală. Corul vocal și instrumental a executat câteva piese; apoi s'au jucat comediele: Prima April și Ospătarul păcălit.

C E N O U ?

Hymen. *Dl Ionel Brătianu*, fiul regretatului Ion Brătianu, ministrul lucrărilor publice în România, s'a căsătorit cu tinera văduvă princesă Cuza n. Moruzzi, la moșia Ruginoasa, proprietatea princesei. — *Dl Nicolae Radu*, forestier dominal în Beiuș, s'a cununat cu dsoara Eugenia Liver, la 27 februarie n. în Beiuș. — *Dl George Stoia*, proprietar în Cuiediu, s'a logodit cu dsoara Silvia Josa în Ramna. — *Dl Petru Nica*, învățător în M. Slatina, s'a cununat cu dsoara Silvia Tureu în Lupești.

Sciri personale. *Poetul Coșbuc*, care eră grav bolnav, e mai bine și înafară de ori ce primejdie. — *Dl George Roman*, paroc în St. Nicolau-mic, lângă Arad, a fost întărit de cătră consistoriul din Sibiu ca protopresbiter gr. or. la Deva. — *Dl dr. A. Drăghici*, absolvent al facultății de medicină din Viena, a fost ales medic circular în Rășinari.

Asociațiunea la Beiuș. La 24 februarie s'a ținut în Beiuș întrunirea pentru constituirea unui despărțământ cu sediul în Beiuș al Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român. Comitetul despărțământului s'a compus astfel: președinte dl Augustin Antal, membrii dnii Vasile Ignat (membru fondator), Nicolae Radu (membru pe viață), Vasile Papp, dr. Gavril Cosma, Antoniu Palladi și Vasile Papp (Ceica.) Ca membri s'au înscris 55.

Bihoreana. Atragem luarea aminte a acelora, cari vor să semneze acții la noul institut de credit și economii, care se înființează în Oradea-mare, cu numele „Bihoreana“, că termenul de subscriere va expiră în 3/15 martie. Judecând după numărul acțiunilor semnate pîn' acuma, constatăm cu bucurie că publicul spriginește cu căldură aceasta întreprindere. De aceea cei ce vor să fie acționari, au să grăbească cu subscrierea.

Prețul unei acții 100 fl., care se plătește în rate de 10% trei-lunare. O listă de subscriere e depusă și în redacția noastră.

Petrecerea cu dans din Bozovici la 24 februarie n. a reușit foarte bine. Au participat doamnele: Așner (Dalboseți,) Bancilă (Gerhoveți,) Bihoi, Brinzei, Cialma, Giubir (Șopotul-vechiu,) Keresztesi, Radivoeviciu, Schiller, Topan, Zerculea și domnișoarele: Ana Bancilă (Gerhoveți,) Bastius, Olga Cialma, Ilona Disaga, Paulina Eperieș, Sofia Ioanovici, Paulina Pirtea, Antonela Radivoevici, Iuliana Stanoilovici, Topan, Elena Zerculea. S'a dansat până aproape în țori de ți.

Petrecerea cu dans din Șomcuta-mare, la 17 februarie n., a fost o adevărată serbătoare națională, unde Românii sătmăreni și din părțile învecinate au dansat vesel Chioreana și alte dansuri. Un public distinct, floarea Chiorului, s'u prezentat la aceasta petrecere prin urînătoarele doamne: Clara Nilvan, Medan, Marc, Olsavsky, Buda din Șomcuta-mare, Iernea, Mureșan, Cherebeș, Dragoș, Bucșa, Băliban, Peter, Kovászai, Turbucz, Lupan și altele; iar vesela cunună de domnișoare a fost compusă din următoarele drăgălașe dansatoare: Livia Nilvan, Marieta Iernea, Valeria Buda, surorile Mureșan, Bran (Bărcan,) Bran (Giungiu,) Cherebeș (Odorheiu,) Regina Cherebeș, Bucșa, Rafila Pavelea, Peter, surorile Abraham și multe altele. În paușă, între aplausele nesfârșite ale publicului, la sunetul marșului „Mihai Viteazul“ s'a dansat Călușerul și Bătuta, de 12 feciori țărani, în frunte cu vătaful stud. jur. Aurel Nilvan, toți în costum național. În paușă s'au rostit mai multe vorbiri. Dr. G. I. Anca, medic în loc, salută pe oaspeți în numele comitetului arangiator; dl. adv. Nilvan i-a replicat ca oaspe în numele oaspeților; dl. adv. V. Nyurko își ridică pocatul pentru damele române; dl. adv. Marcu pentru mamele române. Viu aplaudată a fost vorbirea dlui preot Antoniu Băliban, care aminti că pentru prima oară e acum în Șomcuta și i-a saltat inima de bucurie, vedând că aici e un adevărat centru cultural românesc. După paușă jocul s'a continuat până la orele 5 dimineața. În seara următoare casa ospitală a distinsului avocat dl Nicolae Nilvan a primit o parte a oaspeților remași acolo și așa petrecerea s'a continuat cu aceeași însuflețire și cu o plăcere și mai mare până la orele târzie ale dimineții.

A murit: Dr. Alexandru Silași, medic cercual în Cella, comitatul Caraș-Severin, la Bistrița, în 28 febr., în etate de 33 ani.

Erata. În traducerea din „Herman și Dorotea“ publicată în nr. 7 al „Familiei“ s'a trecut între altele următoarea greșală de tipar. În penultimul rând trebuie să se cetească în loc de „cuvântul“, „uruitul trăsării“, astfel că rëndul penultim sună:

„Tropot de cai, și-apoi uruitul trăsării, în goană“ ...

Călințarul sęptemănei.

Duminea 1-a din post, Ioan c 1, v.4 3-51; evang. iav. 5; gl 5			
Ȋina sępt.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminea	22 Afl. môt. SS Mi din Eug.	6 Frideric	6 15 5 45
Luni	23 S. M. Policarp Ep. Smir.	7 Toma Acvin	6 14 5 46
Marți	24 † Afl. cap. s. Ioan Botez.	8 Ioan	6 13 5 47
Mercuri	25 C. P. Taresie Aep. Const.	9 † Francisca	6 12 5 48
Joi	26 P. Porfirie Ep. Gaziei	10 Cei 40 martiri	6 11 5 49
Vineri	27 C. P. Procopie mărturis.	11 Eracliu	6 10 5 50
Sămbăta	28 C. P. Vasilie mărturisitor.	12 Gregoriu	6 09 5 51

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ȂLDÁS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de boale de plept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac de reumatism, gutural, durere de ochi, și alte boale lăuntrice, apoi pentru boalele de copii, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuintate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szórény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!

2-10

Cel mai senzațional roman al literaturii moderne. În limba engleză s'a vëndut în cincideci de mii de exemplare. Succes colosal. Tradus în tôte limbile europene.

În românește de Afin de la Tuscia a apărut acum

TRILBY.

Prețul unui exemplar: direct fl. 1.30.
În librăriile din monarchie fl. 1.60. În România și străinătate 4 lei.

Deposit general:

Afin de la Tuscia, tipografia Uhrmann,
Temesvár Ungaria.

3-5

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15-20 cm.

Talaj minőség: 1. trágyszott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15-20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Rennmíttele
semínțe
de legumi și flori
ale lui
MAUTHNER

se capăta în pachete sigilate și provędute cu marca oficială de contra-ventă „Ursu“ în magazinele mai mari de Coloniale și forării.

Firma Edmund Mauthner din Buda-
pesta, strada Andrassy nr. 23
garantează numai pentru conținutul acelor pachete cu se-

mínțe proaspete și veritabile, care vor fi provędute cu numele Mauthner și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată.

5-8